

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:293

av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M)

Äganderätten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statens orimliga påverkan på äganderätt och brukningsrätt och att en översyn av lagstiftningen på området är nödvändig och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen bör ändras så att staten får reservera områden på en fastighet, utan att ersätta markägaren i fråga, i högst ett år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markägare och allemansrätten och att en översyn av lagstiftningen på området är nödvändig och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En motion med liknande budskap behandlades under förra riksmötet. Utskottets ställningstagande och lagstiftningen som utskottet hänvisar till då det gäller yrkande 1 och 2 är gammal och allt för generös. Denna lagstiftning tillåter staten att annektera mark utan att slutreglera köpet under tre år med möjlighet till förlängning under ytterligare ett + ett år. Beträffande yrkande 3 hänvisar utskottet till rättsfall från 1996 men antyder också viss förståelse för yrkandet i det att de uttrycker att ”de följer utvecklingen”. Dessutom har inte minst upplevelseturismen ökat stort under senare år. Därför är det av yttersta vikt att lagstiftningen ses över också på detta område.

Många skogsägare och lantbrukare är upprörda över att äganderätten och brukningsrätten av deras egen mark blir allt mer kringskuren. Naturreservatsbildningar lägger en död hand över stora arealer och i kustnära områden har det fria fisket försvårat

för yrkesfiskare och så kallade binäringsfiskare. Detta medför minskade inkomstmöjligheter och många får det allt svårare att klara sin försörjning på det som gården ger. Det är en orimlig och olycklig utveckling för den landsbygd som alla säger sig vilja värna.

Markägare som råkar ut för svåra händelser kan förutom själva förödelsen i sig, helt plötsligt också förlora bruksrätten till sin skog. Så hände till exempel i samband med en stor skogsbrand häromåret. Då förlorade tre markägare bruksrätten till 40 hektar skogsmark, vilket motsvarade hälften av deras skogsinnehav. Staten, i form av Skogsvårdsstyrelsen, valde i stället att ta marken i anspråk genom att skydda den som nyckelbiotop för brandälskande insekter och växter. På liknande sätt har skogsägare drabbats efter stormar, där staten, i form av Länsstyrelsen, valt att göra naturreservat och förhindra markägare att ta hand om sin stormfällda skog värd miljoner. Detta är inte rimligt.

Det är dessutom ett problem att Länsstyrelsen äger rätt att annektera mark utan att slutreglera ”köpet” inom rimlig tid. I ett fall som kommit till min kännedom, har Länsstyrelsen reserverat mark på detta sätt, men till följd av brist på pengar slutreglerade de inte intrånget, trots att det gick fyra år. Detta är inte rimligt då skogsägaren ifråga samtidigt betalar ränta på ett område som denne inte har möjlighet att bruka och därmed inte får intäkter för. Länsstyrelsens möjlighet att reservera ett område på en fastighet utan att ersättning utbetalas, måste inskränkas och maximalt uppgå till ett år med möjlighet till ett års förlängning.

Äganderätten måste istället stärkas och stor återhållsamhet råda när staten vill inskränka äganderätten mot markägarens vilja. En angränsande fråga som bör ses över är då företag missbrukar allemansrätten och gör intrång hos markägare genom att bedriva kommersiell verksamhet i form av bärplockning, svampplockning, äventyrsturism, etc. Undertecknad anser det inte skäligt att företag kan ta sig rätten att tjäna pengar på annans mark utan att ens ha ett medgivande från markägaren ifråga.

Med hänvisning till ovanstående bör riksdagen ge regeringen tillkänna att markägarens ställning bör stärkas såväl mot staten som mot företag som missbrukar allemansrätten samt att lagrummen som reglerar detta bör ses över.

Betty Malmberg (M)

Erik Bengtzboe (M)